Merja Mikkola

23.11.2022

Lakivaliokunta

25.11.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle vankeuslain ja tutkintavankeuslain tupakointia koskevien säännösten muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 165/2020 vp.) täydentämisestä

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto HE 165/2020 vp. täydentämisestä. THL on käyttänyt tilaisuutta lausua lakiesityksestä myös aiemmin. Täydentävä esitys on valmisteltu keväällä 2021 oikeusministeriössä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön, Rikosseuraamuslaitoksen ja Vankiterveydenhuollon yksikön kanssa. THL tulosohjaa Vankiterveydenhuollon yksikköä.

THL on aiemmissa lausunnoissaan tukenut pyrkimyksiä tupakoinnin täyskieltoon niin suljetuissa kuin avovankiloissa. THL tukee esitystä savuttoman ympäristön turvaamisesta vangeille ja vankilan työntekijöille. Tupakoinnin haitalliset vaikutukset eivät rajoitu ainoastaan tupakoijiin, vaan vankien tupakointi altistaa lisäksi vankiloissa työskentelevät ja tupakoimattomat vangit ympäristön tupakansavulle. Tupakointi on yleistä vangeilla, ja tupakoinnin lopettaminen tuo hyötyjä niin yksilölle kuin yhteiskunnallekin.

Hallituksen täydennetyssä esityksessä tavoitteena on, että vanki lopettaisi tupakoinnin vapaaehtoisesti ja häntä tuettaisiin tässä. Esityksessä tupakoinnin täyskielto koskee vankiloiden sisätiloja ja tupakointia koskevat rajoitukset ulkotiloissa tapahtuvaa tupakointia. Lain toimeenpanossa on tärkeää varmistaa, ettei ulkotiloissa tapahtuva tupakointi aiheuta muiden altistumista tupakansavulle.

Tupakoinnin lopettaminen edistää terveyttä merkittävästi. THL pitää tärkeänä, että vankien oikeus nikotiinikorvaushoitoon, lääkehoitoon ja muuhun tupakoinnin lopettamisen tukeen turvataan säännösperusteisesti. Vankiterveydenhuollon yksikkö ja Rikosseuraamuslaitos vastaavat työnjakonsa mukaisesti annettavista tukitoimista, nikotiinikorvaushoidosta ja lääkehoidosta, Vankiterveydenhuollon yksikkö vastaa erityisesti lääketieteellisin perustein annetuista tukitoimista ja korvaushoidoista. Vankiterveydenhuollon henkilökunta arvioisi kunkin tupakoivan vangin tukitoimet käypä hoito –suosituksen mukaisesti. Lääkehoidon rinnalla on tärkeä tarjota käyttäytymisen muutokseen pyrkivää tukea, kuten lääkärin neuvoja tai tukimateriaaleja.

Sekä Rikosseuraamuslaitokselle että Vankiterveydenhuollon yksikölle on tärkeää turvata riittävät resurssit työnsä toteuttamiseen. Lain toimeenpanoa varten myönnettävällä rahoituksella varmistettaisiin se, että riittävät tukitoimet voidaan järjestää kaikille tupakoiville vangeille. Vankiterveydenhuollon yksikölle (momentille 33.01.06) esitetään 146 000 euron lisämäärärahaa vuodelle 2023. Määrärahatarpeessa on huomioitu se, että lainmuutokset tulisivat voimaan kesällä 2023. THL tukee esitystä huomioida lisämääräraha valtiontalouden kehysvalmistelussa vuodesta 2024 eteenpäin, koska kyseessä on pysyvä menolisäys. Menolisäys koostuisi lisääntyvistä palkka- ja lääkekustannuksista.

Merja Mikkola

23.11.2022

THL kannattaa vankeuslain 10 luvun 1 §:ään ja tutkintavankeuslain 6 luvun 1 §:ään lisättäviä säännöksiä vankien oikeudesta lääketieteellisten tarpeidensa mukaisiin tukitoimiin tupakoinnista vieroittautumiseksi käypä hoito -suositusten mukaisesti suljetuissa vankiloissa ja avolaitoksissa. Tuen tarve ja kesto arvioitaisiin kullekin vangille yhdessä Vankiterveydenhuollon yksikön kanssa, joten esimerkiksi vaikeammin nikotiiniriippuvaiselle vangille nikotiinikorvaustuotteita voisi olla perusteltua antaa pidempäänkin kuin 2–3 kuukautta. Säännöksen nojalla tarjottava tuki maksettaisiin valtion varoista.

Pääjohtaja Markku Tervahauta

Johtaja Anneli Pouta